TAG CYNLLUN MARCIO

HAF 2016

CYMRAEG IAITH GYNTAF – CY6
1376/51

© WJEC CBAC Cyf.

RHAGARWEINIAD

Defnyddiwyd y cynllun marcio hwn gan CBAC ar gyfer arholiad 2016. Penderfynwyd arno'n derfynol yn dilyn trafodaeth fanwl mewn cynadleddau arholwyr gan yr holl arholwyr oedd yn ymwneud â'r asesiad. Cynhaliwyd y gynhadledd yn fuan ar ôl sefyll y papur fel y gellid cyfeirio at yr amrediad llawn o ymatebion ymgeiswyr, gyda sgriptiau wedi'u llungopïo yn sail i'r drafodaeth. Amcan y gynhadledd oedd sicrhau bod y cynllun marcio wedi'i ddehongli a'i gymhwyso yn yr un modd gan yr holl arholwyr.

Gobeithir y bydd y wybodaeth hon o gymorth i ganolfannau ond cydnabyddir ar yr un pryd y gallai fod gan athrawon safbwyntiau gwahanol ynglŷn â manylion neu ddehongli gan nad ydynt wedi bod yn rhan o'r gynhadledd farcio.

Mae'n flin gan CBAC ond nid oes modd iddo ymgymryd ag unrhyw drafodaeth na gohebiaeth am y cynllun marcio hwn.

© WJEC CBAC Cyf.

CYMRAEG IAITH GYNTAF

CYNLLUN MARCIO CY6

Haf 2016

Adran A – Gwerthfawrogi Barddoniaeth

Cynllun Marcio:

- Paratoi i ymuno â'r brotest yn erbyn y Praw Moddion y mae Bronwen, ei gŵr, Idris wedi penderfynu peidio ag ymuno.

- Maent yn byw mewn cegin o dan ddaear a'r pantri yw ei hystafell wely. Gan nad oeddent wedi derbyn ceiniog o gyflog ers iddynt briodi maent yn byw mewn tlodi. Codir chwe swllt yr wythnos o rent arnynt am gael byw yno.

- Prin iawn yw geiriau Bronwen wrth iddi adael ei chartref, *'Wel 'rw i'n mynd te.'* Ond mae Idris yn bwrw ei lid ac mae'r **ddeialog dafodieithol** yn llawn **coegni** sydd yn cyfleu ei ddirmyg at y gwleidyddion yn y gosodiad mai '*ffrôd yw'r blydi lot ohonyn nhw.'* Sylwer mai **tafodiaith y de** a ddefnyddir yn y ddeialog '*bradu dy amser', 'dy gered di,' 'dim iws i ti,' a 'pen tost.'* Trwy ddefnyddio tafodiaith fe ddown yn fwy ymwybodol o leoliad a chyd-destun y darn.

- Mae Idris yn amau'n fawr faint o les a wnaiff Bronwen wrth fynd ar y brotest a chaiff ei gyflwyno drwy **ystum**, *'Rhoes ail sgrytiad iddo'i hun, troes ar ei sawdl ac aeth heibio i'r cyrten i'r ystafell nesaf, a gorweddodd ar y gwely'.* Mae'n amlwg ei fod yn colli pwysau a **defnyddir dillad** i awgrymu tlodi – *'Tynhaodd felt y trywsus llwyd a oedd yn rhy fawr iddo ac a ddisgynnai dros ei esgidiau.'* Mae fel petai wedi derbyn yr anochel ynghylch eu tynged a'i obeithion am eu bywydau, ac wedi colli ffydd mewn bywyd a dynolryw.

- Ceir **brawddeg fer** sy'n cyfleu ystyriaeth Bronwen am eiliad i beidio â mynd allan i brotestio, *'Safodd Bronwen yn edrych arno.*' Ond roedd treulio prynhawn yn yr ystafell dywyll ddi-ffenestr yng nghwmni gŵr a oedd wedi diflasu ar fywyd yn ddigon o sbardun iddi fynd allan. Cyflëir y ffaith fod Idris wedi colli gobaith ac wedi suro. Mae'r darlun ohono yn gorwedd ar ei wely a'i gefn wedi ei droi tuag at y byd mawr oddi allan yn mynegi ei ddiflastod yn gryno. Defnyddir **osgo a chyffelybiaeth** yma i awgrymu tor calon, chwerwder, diflastod a digalondid; '*Gorweddai'n dorch fel cath ar ben tas wair ac iddi hi yr oedd y tro yn ei gefn yn fynegiant o'i holl surni a'i chwerwedd yn erbyn bywyd i gyd.'* Yr **eironi** sydd fwyaf trawiadol yma. Mae'r **trosiad** o gartre'r ddau *'y twll hwn'* hefyd yn effeithiol. Mae ei sŵn yn galed, ei gysylltiadau yn annymunol ac wrth gwrs mae cartref y ddau dan ddaear sy'n ategu sefyllfa'r ddau o gael eu caethiwo yn eu tlodi.

- Ceir **adleisio llinellau** yn y darn wrth ailadrodd *'troes ar ei sawdl'* a *'troes hithau ar ei sawdl'* gyda'r ddau yn troi i gyfeiriadau gwahanol a phwrpas gwahanol. Idris yn troi i bwdu gan ddiflasu ar fywyd a Bronwen yn troi er mwyn gweld llygedyn o obaith.

- Wedi iddi ymbellhau oddi wrth ei chartref a'i gŵr daeth i deimlo'n well. Roeddent yn amlwg yn byw mewn ardal dlawd gan fod tai mwy a glanach wedi iddynt gyrraedd y ffordd fawr. Defnyddir **disgrifiadau** i gyfleu'r '*tomenni lludw'* a'r '*annibendod*'. Eto mae Bronwen yn llawn hyder yn yr hyn y gall y Ffrynt Unedig ei gyflawni er budd ei pherthynas.

© WJEC CBAC Cyf.

- Roedd y ffaith ei bod yn ddiwrnod cynnes yn nechrau Hydref yn gymorth i godi ei chalon ac roedd tyrfa dda wedi dod ynghyd. Edmygu'r olygfa hyfryd yn yr haul a wna Bronwen ac mae **natur** ymddengys yn galluogi iddi freuddwydio a dychmygu. Mae'r **dechneg o restru'n** ategu ei chynnwrf a llif di-dor ei meddwl wrth freuddwydio am ei dyfodol hi ac Idris; breuddwydion ymarferol am waith, cyflog, dillad, gwell tŷ. Mewn **gwrthgyferbyniad** llwyr sylwir ar y disgrifiad o'u cartref o'i gymharu â disgrifiad o'r cwm yn yr haul. Prin yw'r **ansoddeiriau** ac fe'u defnyddir yn y darn er mwyn disgrifio'r diffyg moethusrwydd - '*gadair galed'* ac *'yn y twll du di-ffenestr'*; dyma gyfleu pa mor barhaol yw'r anobaith. Mae'r **ansoddeiriau cadarnhaol** megis '*glanach', 'cynnes', 'tawel'* yn wrthgyferbyniad llwyr. **Cyferbynnir** goleuni a thywyllwch a llwyddir i adlewyrchu'r gwrthdaro rhwng gobaith ac anobaith.

- Defnyddir **cyffelybiaethau** eto i gyfleu gogoniant y cwm a hefyd obeithion Bronwen wrth fynd ar y brotest *'y rhesi tai fel catrodau o filwyr'* a'r *'ffenestri yng ngoleuni'r haul yn edrych fel botymau gloyw.'* Er mai disgrifiad digon llwm a geir mewn gwirionedd o'r cwm sy'n eu caethiwo, mae yma fodd bynnag ryw ymdeimlad â chynefin sy'n ei sbarduno 'mlaen.'

- Wrth oedi i edrych ar y ddau gwm awgrymir gan yr awdur mai yno y safodd hynafiaid Bronwen ddeng mlynedd a thrigain ynghynt yn dilyn taith mewn cert o Sir Gaerfyrddin yn chwilio am '*dir yr addewid'*. **Ailadroddir patrwm negyddol** y frawddeg *'Ni wyddai ….'* i awgrymu nad yw Bronwen yn ymwybodol o obeithion ei hynafiaid ond yr unig beth y mae'n ei wybod i sicrwydd yw bod *'ei rhieni hi ei hun wedi cael amser gwell nag a gâi hi'n awr*.'

- Caiff gobaith a ffydd Bronwen ei gyfleu - rhydd ei gobaith yn llwyr ar ganlyniadau'r orymdaith. Nid dianc oddi wrth y gelyn haniaethol - tlodi - a wna ond dewis gwneud rhywbeth ymarferol i geisio newid y sefyllfa oherwydd *'Ni allai pethau fod yn waeth na hyn.'*

- Wedi i Bronwen gyrraedd y man cyfarfod defnyddir y **synnwyr gweld a chlywed** mewn **cyffelybiaeth** i ddisgrifio'r cae *'fel môr yn symud, a'r siarad fel ei su undonog, ond bod chwerthin yr ieuainc diofal yn torri weithiau ar annerch y dorf.'*

- Wedi gwrando ychydig, disgrifir yr **emosiwn** a'r **awyrgylch** yn bennaf, *'Aeth ias i lawr cefn Bronwen, yr ias honno sy'n fynegiant o rywbeth na ellir ei ddiffinio, pan fo dyn yn gweld torf fawr yn crogi wrth eiriau un gŵr.'* Ceir **delwedd** effeithiol, *'Yfai pawb ei eiriau.'*

- Defnyddir **berfau cryno** i ddarlunio'r orymdaith yn cychwyn a sylwa Bronwen ar ei chyd gerddwyr. Sylweddola fod tlodi yn gyffredin rhyngddynt.

- Câi bleser wrth weld tyrfa fawr unol yn milwrio yn erbyn y drefn ac yn ceisio gwneud rhywbeth ymarferol '*yn erbyn y peth anweledig hwnnw.'* Ceir **cynildeb** yma ac **awgrymir** naïfrwydd Bronwen a'i hanwybodaeth fel petai'n ysglyfaeth i dwyll gwleidyddion, *'Credai y caent yr hyn a geisient, a rhagor. Fe agorid yr hen byllau yma eto, ac fe gâi hithau dŷ fel ei mam o leiaf.'*

- Yn raddol mae blinder ac anghysur ei hesgidiau ynghyd â'r angen am fwyd yn lladd brwdfrydedd Bronwen. Defnyddir yr *'haul yn isel'* a'r oerfel i gyfleu ei theimladau. Ceir **cynildeb o ran y dweud** wrth ddefnyddio **cyffelybiaeth a'r cyfeiriad at y synnwyr clywed** eto. *'Fel y lleihâi'r siarad, âi sŵn cerdded y dorf fel sŵn defaid yn cerdded ar ffordd galed.'*

© WJEC CBAC Cyf.

- Yr hyn sy'n dadrithio Bronwen yw sylwi ar wraig â chot ffwr gostus amdani a phan ddeallai wrth glywed edliw y wraig nesaf ati mai gwraig yr Aelod Seneddol ydyw, mae'r ffaith honno a'r ymdeimlad o ragrith sydd ynghlwm wrth hynny'n profi'n ergyd galed iddi fel yr awgryma'r **gyffelybiaeth** a *'disgynnodd ei chalon fel pendil cloc pan dorro ei lein.'* Try'r brotest yn sur a dibwrpas i Bronwen ac nid oes dim amdani ond gadael.

Synoptig

Gellir cydio mewn agweddau o ran themâu megis:

- **Cwyno:** cwyno yn erbyn y Llywodraeth oherwydd tlodi a diweithdra yr oedd Bronwen a pharheir i wneud hynny heddiw
- **Gobaith / anobaith:** gobaith Bronwen a hithau'n gwrthod ildio i anobaith a surni
- **Balchder**
- **Tlodi yn arwain at densiynau rhwng perthynas**
- **Natur Ddynol**
- **Dadrithiad**
- **Dewrder / brwydro**
- **System gyfalafol**
- **Rhagrith**
- **Safbwyntiau a daliadau**
- **Caethiwed cymdeithas**

© WJEC CBAC Cyf.

AA2	AA2 - ystod y marciau (40)	AA3	AA3 - ystod y marciau (20)
• crynhoi ffeithiau cymhleth a pherthnasol, eu cymhwyso a'u cyflwyno'n strwythuredig • arddangos dealltwriaeth gadarn a threiddgar o'r cysyniadau • dadansoddi a dehongli'n dreiddgar • datblygu ac ehangu ar syniadau'n drefnus a chydlynus • cyflwyno tystiolaeth drwy gyfeirio at rannau penodol o'r testun a defnyddio dyfyniadau'n effeithiol • dadansoddi arddull a ffurf/mesur yn dreiddgar • defnyddio termau gwerthfawrogi llenyddiaeth yn ddeallus • croesgyfeirio'n ddeallus rhwng amrywiol destunau wrth ymdrin â gwahanol agweddau ar y thema/themâu a thechnegau arddull	32-40 *(Synoptig 8-10)*	• mynegi syniadau a dadleuon cymhleth yn rymus, yn glir a chroyw • rhoi sylw manwl i gywair, ffurf a chynulleidfa drwy amrywio'r arddull yn sensitif • saernïo'r gwaith yn fwriadus er mwyn cyfleu cymhlethdod ac amlochredd y pwnc • arddangos cyfoeth o adnoddau iaith • meistrolaeth drylwyr ar ramadeg a chystrawen	16-20
• crynhoi ffeithiau perthnasol yn effeithiol, eu cymhwyso a'u cyflwyno'n gydlynus • arddangos dealltwriaeth sicr o'r cysyniadau • dadansoddi a dehongli'n dda • datblygu ac ehangu ar syniadau'n drefnus • cyfeirio at rannau perthnasol o'r testun a defnyddio dyfyniadau yn addas a phwrpasol • dadansoddi arddull a ffurf/mesur yn addas a phwrpasol • defnyddio termau gwerthfawrogi llenyddiaeth yn effeithiol • croesgyfeirio effeithiol rhwng amrywiol destunau wrth ymdrin â gwahanol agweddau ar y thema/themâu a thechnegau arddull	26-31 *(Synoptig -7)*	• mynegi syniadau a dadleuon cymhleth yn glir a chroyw • rhoi sylw manwl i gywair, ffurf a chynulleidfa drwy amrywio'r arddull • saernïo'r gwaith yn ofalus er mwyn cyfleu cymhlethdod y pwnc • arddangos adnoddau iaith da • arddangos gafael sicr a chywir ar ramadeg a chystrawen	13-15
• crynhoi'r ffeithiau perthnasol yn effeithiol a'u cyflwyno'n gywir • arddangos dealltwriaeth dda o'r cysyniadau • dadansoddi ac ymresymu'n foddhaol • datblygu ac ehangu ar y prif syniadau'n drefnus • cyfeirio weithiau at rannau perthnasol o'r testun a defnyddio dyfyniadau addas • dadansoddi arddull a ffurf/mesur yn foddhaol • defnyddio termau gwerthfawrogi llenyddiaeth yn gyson • croesgyfeirio'n synhwyrol rhwng gwahanol destunau wrth ymdrin â gwahanol agweddau ar y thema/themâu a rhai technegau arddull	20-25 *(Synoptig 5-6)*	• mynegi syniadau a dadleuon lled gymhleth yn glir • rhoi sylw boddhaol i gywair, ffurf a chynulleidfa drwy amrywio'r arddull • cynllunio'r gwaith yn ofalus er mwyn cyfleu gwahanol agweddau ar y pwnc • arddangos amrywiaeth o adnoddau iaith • gafael gadarn ar ramadeg a chystrawen	10-12

© WJEC CBAC Cyf.

• crynhoi rhai ffeithiau perthnasol a'u cyflwyno'n gywir • arddangos dealltwriaeth foddhaol o'r cysyniadau • dadansoddi ac ymresymu'n lled foddhaol • datblygu ac ehangu ar y prif syniadau • defnyddio ambell gyfeiriad penodol at y testun a defnyddio rhai dyfyniadau addas • trafod agweddau ar arddull a ffurf/mesur • defnyddio rhai termau gwerthfawrogi llenyddiaeth • ychydig o groesgyfeirio rhwng gwahanol destunau wrth ymdrin â gwahanol agweddau ar y thema/themâu ac ambell dechneg arddull	14-19 *(Synoptig -4)*	• defnyddio iaith yn briodol i fynegi syniadau a dadleuon • dangos ymwybyddiaeth o drefn, dilyniant a chywair wrth gyflwyno gwaith • arddangos peth amrywiaeth o adnoddau iaith • arddangos gafael foddhaol ar ramadeg a chystrawen	7-9
• cyflwyno rhai ffeithiau perthnasol • arddangos dealltwriaeth o ambell gysyniad • ymresymu a chyfeirio at rai elfennau penodol • datblygu ac ehangu ar rai syniadau • defnyddio ambell gyfeiriad penodol at y testun ac ambell ddyfyniad • trafod rhai agweddau ar arddull a ffurf/mesur • defnyddio ambell derm gwerthfawrogi llenyddiaeth • creu ambell gymhariaeth rhwng gwahanol destunau	8-13 *(Synoptig 2-3)*	• defnyddio iaith i fynegi syniadau a dadleuon uniongyrchol yn glir ac yn effeithiol • dangos peth ymwybyddiaeth o drefn, dilyniant a chywair wrth gyflwyno gwaith • defnyddio ystod o eirfa a phatrymau addas • arddangos gafael resymol ar ramadeg a chystrawen	4-6
• Mae'r ymgeiswyr hyn yn llwyddo i ddangos rhai o nodweddion cadarnhaol ar adegau yn unig.	0-7 *(Synoptig -1)*	• Mae'r ymgeiswyr hyn yn llwyddo i ddangos rhai o nodweddion cadarnhaol ar adegau yn unig.	0-3

***Wrth ddyfarnu marciau i AA3 sylwer bod angen ystyried y ddau/tri phwynt bwled cyntaf yn ogystal â'r ddau bwynt bwled olaf. Rhaid i'r marc iaith fod o fewn un radd i'r marc cynnwys.**

Rhoddir canllaw ar gyfer dyfarnu marciau am yr elfen synoptig o fewn amcan asesu - Ymateb i destun (AA2) mewn print italig yn y golofn farciau.

© WJEC CBAC Cyf.

Cwestiwn 2 – Defnyddio'r Iaith - 50 marc

Llunio darn o ryddiaith personol a dychmygus ar bwnc arbennig.

Gan mai o dan adran defnyddio'r iaith y daw'r cwestiwn hwn, dylid rhoi lle blaenllaw i ansawdd, mynegiant ac arddull wrth asesu.

AA3 - ysgrifennu	**AA3 - ystod marciau**
• cyflwyno gwaith llawn dychymyg a gwreiddioldeb • dewis a dethol yn feistrolgar yr elfennau arwyddocaol yn y digwydd a'r profiad • saernïo'r gwaith yn fwriadus gan sicrhau undod i'r gwaith • arddangos cyfoeth o adnoddau iaith • meistrolaeth drylwyr ar ramadeg a chystrawen	40-50
• cyflwyno gwaith llawn dychymyg a pheth gwreiddioldeb • dangos ôl dewis a dethol yr elfennau arwyddocaol yn y digwydd a'r profiad • saernïo'r gwaith yn ofalus gan sicrhau undod i'r gwaith • arddangos adnoddau iaith da • arddangos gafael sicr a chywir ar ramadeg a chystrawen	32-39
• cyflwyno gwaith dychmygus a diddorol • llwyddo i ddewis a dethol y perthnasol yn eithaf da • cynllunio'r gwaith yn ofalus er mwyn ceisio sicrhau undod i'r gwaith • arddangos amrywiaeth o adnoddau iaith • gafael gadarn ar ramadeg a chystrawen	25-31
• creu darluniau personol diddorol a digwyddiadau cyffrous • llwyddo i ddewis a dethol y perthnasol ar y cyfan • arddangos peth amrywiaeth o adnoddau iaith • arddangos gafael foddhaol ar ramadeg a chystrawen	17-24
• creu disgrifiadau personol ac ambell ddigwyddiad diddorol • defnyddio ystod o eirfa a phatrymau addas • arddangos gafael resymol ar ramadeg a chystrawen	10-16
• Mae'r ymgeiswyr hyn yn llwyddo i ddangos rhai o nodweddion cadarnhaol ar adegau yn unig	0-9

© WJEC CBAC Cyf.

Cwestiwn 3 – Tasg cyfieithu – 50 marc

Rhai nodiadau ar y cyfieithu

Rhennir y darn yn ddeg adran hylaw a dosberthir 4 marc i bob adran.
Tynnir ½ marc am bob gwall hyd at 5 gwall.
6 gwall neu fwy – rhaid penderfynu ar ansawdd y frawddeg i benderfynu a ddyfernir 1 marc / ½ marc neu 0.

Ar ôl marcio drwy ddilyn y cynllun hwn bydd gennych gyfanswm allan o 40 marc.

Dylech gyfeirio wedyn yn ôl at y bandiau marciau er mwyn rhoi marc argraff allan o 10 marc.

Dylech sicrhau bod y marc argraff yn adlewyrchu gofynion bandiau marciau penodol. Mae hyn yn gyfle i wobrwyo defnyddio ymadroddion Cymraeg a chyfoethog yn feistrolgar, naturioldeb o ran llif y mynegiant a chyfieithu isgymalau yn effeithiol.

Cosbir cyfieithu priod-ddulliau a chystrawennau Saesneg. Bydd angen i ffurfiau'r brawddegau fod yn gwbl Gymraeg. Derbynnir ffurfiau cryno a chwmpasog berfau.

Cyfanswm allan o 40 marc + marc argraff allan o 10 = cyfanswm am y cwestiwn.

AA3 allan o 40	**allan o 10**
32-40	**9-10**
26-31	**7-8**
20-25	**5-6**
14-19	**3-4**
8-13	**1-2**
0-7	**0**

© WJEC CBAC Cyf.

AA3 - ysgrifennu	AA3 - ystod marciau
• cyfieithu'n feistrolgar ddarn ffeithiol yn fanwl gywir mewn iaith ffurfiol / cyfieithu darn llenyddol ei naws gan greu naws, awyrgylch ac arddull y gwreiddiol yn feistrolgar • arddangos cyfoeth o adnoddau iaith • arddangos gafael sicr ar ramadeg a chystrawen	40-50
• cyfieithu'n briodol ddarn ffeithiol yn fanwl gywir mewn iaith ffurfiol / cyfieithu darn llenyddol ei naws gan greu naws, awyrgylch ac arddull y gwreiddiol yn briodol • arddangos adnoddau iaith da • arddangos gafael gadarn ar ramadeg a chystrawen	32-39
• cyfieithu'n effeithiol ar y cyfan ddarn ffeithiol yn gywir mewn iaith ffurfiol / cyfieithu darn llenyddol ei naws gan greu naws, awyrgylch ac arddull y gwreiddiol yn effeithiol ar y cyfan • arddangos amrywiaeth o adnoddau iaith • gafael foddhaol ar ramadeg a chystrawen	25-31
• cyfieithu'n foddhaol ar y cyfan ddarn ffeithiol yn gywir mewn iaith ffurfiol / cyfieithu darn llenyddol ei naws gan greu naws, awyrgylch ac arddull y gwreiddiol yn foddhaol ar y cyfan • arddangos peth amrywiaeth o adnoddau iaith • arddangos gafael foddhaol ar ramadeg a chystrawen	17-24
• cyfieithu'n foddhaol rannau o ddarn ffeithiol yn lled gywir mewn iaith ffurfiol / cyfieithu darn llenyddol ei naws gan greu naws, awyrgylch ac arddull y gwreiddiol yn foddhaol mewn rhannau ohono • defnyddio ystod o eirfa a phatrymau addas • arddangos gafael resymol ar ramadeg a chystrawen	10-16
• Mae'r ymgeiswyr hyn yn llwyddo i ddangos rhai o nodweddion cadarnhaol yn unig	0-9

© WJEC CBAC Cyf.